

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Γ004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 90 λεπτά

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΤΑ (7) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΣΗΜΕΙΟ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΜΟΝΑΔΕΣ
1	A1 Πολλαπλή επιλογή	15
2	A2 Χρονολόγηση	15
3	B1α Η προσφορά της Κύπρου (1915)	7
4	B1β Συνθήκη των Σεβρών	8
5	B2 Δοκίμιο	20
6	Γα Αφορμή του Α΄ Π.Π.	3
7	Γβ Εικόνα και αίτια Α΄ Π.Π.	16
8	Γγ Τα μέτωπα του Α΄ Π.Π.	8
9	Γδ Κοινωνικές συνέπειες του Α΄ Π.Π.	8
	ΣΥΝΟΛΟ	100

ΟΔΗΓΙΑ ΠΡΟΣ ΔΙΟΡΘΩΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ:

Όσα σημεία βρίσκονται σε ορθογώνιες αγκύλες, δηλ. [...], δεν είναι απαραίτητο να περιλαμβάνονται στις απαντήσεις.

Όσα σημεία διαχωρίζονται με κάθετο, δηλ. /, λειτουργούν ως εναλλακτικές απαντήσεις. Γίνεται αποδεκτή οποιαδήποτε ιστορικά τεκμηριωμένη απάντηση.

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε αριθμό το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωσή του.

1. Κυρίαρχη προσωπικότητα στο Συνέδριο Ειρήνης της Βιέννης αναδείχθηκε ο
 - α. Ναπολέοντας.
 - β. Μέττερνιχ.
 - γ. Κλεμανσό.

2. Με την επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1843
 - α. ανανεώνεται η πολιτική ζωή της Ελλάδας με την είσοδο νέων πολιτικών στα πράγματα.
 - β. σηματοδοτείται η σύγκρουση ανάμεσα στους παλαιούς άρχοντες και την Εκκλησία της Ελλάδος.
 - γ. εκφράζεται η σφοδρή δυσαρέσκεια του ελληνικού λαού απέναντι στην πολιτική του Όθωνα.

3. Ο Κριμαϊκός Πόλεμος λήγει με την υπογραφή
 - α. της Συνθήκης του Νεϊγύ.
 - β. της Συνθήκης του Λονδίνου.
 - γ. της Συνθήκης Ειρήνης των Παρισίων.

4. Η αρχή της «δεδηλωμένης» υποχρέωνε τον βασιλιά
 - α. να σέβεται το μοναρχικό καθεστώς.
 - β. να σέβεται τη λαϊκή κυριαρχία.
 - γ. να επιβάλει τη δημιουργία πολιτικών κομμάτων.

5. Οι πολιτικές που ακολούθησε η Δύση στις αποικίες της
 - α. επέβαλαν θεσμούς διακυβέρνησης ξένους προς τις αποικίες.
 - β. ενθάρρυναν την οικονομική ανάπτυξη των αποικιών και των κατοίκων τους.
 - γ. οδήγησαν στη μετέπειτα δημιουργία σταθερών εθνικών κρατών.

(5x3=15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. β
2. γ
3. γ
4. β
5. α

(5x3μ. = 15 μ.)

A2. Να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα σε χρονολογική σειρά, ξεκινώντας από το προγενέστερο και αριθμώντας τα από το 1 μέχρι το 5.

- α. Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης
- β. Κατάληψη του οχυρού Ρούπελ από τους Βουλγάρους
- γ. Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας
- δ. Ναυμαχία του Ναυαρίνου
- ε. Ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα

(5x3=15 μονάδες)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- α. 4
- β. 5
- γ. 2
- δ. 1
- ε. 3

(5x3μ. = 15 μ.)

ΜΕΡΟΣ Β΄

(Μονάδες 35)

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, σύμφωνα με τα ζητούμενα των παρενθέσεων.

α. Η προσφορά της Κύπρου στην Ελλάδα (1915)

(ποιος έκανε την προσφορά, με ποιο σκεπτικό, πώς αντιμετωπίστηκε η προσφορά και γιατί, ποια η έκβαση της προσφοράς)

(Μονάδες 7)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Την προσφορά έκαναν οι Άγγλοι (1) με αντάλλαγμα την είσοδο της ουδέτερης Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ (1) για να υποστηρίξει τη Σερβία έναντι της βουλγαρικής εισβολής (1). Η κυβέρνηση Ζαΐμη απέρριψε την πρόταση (1), με τη δικαιολογία ότι η ουδετερότητα της Ελλάδας θα ήταν πιο χρήσιμη από την ενεργό συμμετοχή της στον πόλεμο (1). Στην πραγματικότητα, η κυβέρνηση Ζαΐμη ήταν γερμανόφιλη [και πίστευε στη γερμανική νίκη] (1). Η αγγλική πρόταση αποσύρθηκε (1) [και το 1925 η Κύπρος ανακηρύχθηκε αποικία της Βρετανίας].

β. Η Συνθήκη των Σεβρών

(πότε υπογράφηκε, στο πλαίσιο ποιου ιστορικού γεγονότος, τρεις [3] όροι που αφορούσαν την Ελλάδα)

(Μονάδες 8)

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Υπογράφηκε το 1920 (1μ.)
Συνδέεται με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1μ.)

Όροι που αφορούσαν την Ελλάδα

1. Παραχώρηση από τους συμμάχους στην Ελλάδα της Δυτικής Θράκης και [μέρους] της Ανατολικής Θράκης.

2. Παραχώρηση της Ίμβρου και της Τενέδου
3. Η Τουρκία αναγνωρίζει την κυριαρχία της Ελλάδας σε όλα τα νησιά του Αιγαίου, περιλαμβανομένων των Δωδεκανήσων πλην της Ρόδου.
4. Η Ελλάδα πήρε τη διοίκηση της Σμύρνης για 5 χρόνια. Ο πληθυσμός της Σμύρνης θα αποφάσιζε με δημοψήφισμα την οριστική προσάρτηση της περιοχής στην Ελλάδα [μετά το πέρας πέντε ετών].
5. Η Κωνσταντινούπολη και τα Στενά αποτέλεσαν ουδέτερη ζώνη υπό τον έλεγχο συμμαχικής επιτροπής.
6. Στη Βουλγαρία δίνεται δικαίωμα ελεύθερης διαμετακόμισης στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης.

(3 σημεία x 2μ. = 6μ.)

B2. Σε κείμενο έκτασης 200-250 λέξεων να παρουσιάσετε τη στρατιωτική πολιτική των μεγάλων μεταρρυθμιστών του Ελληνικού κράτους, Ιωάννη Καποδίστρια, Χαρίλαου Τρικούπη και Ελευθέριου Βενιζέλου. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά οι πιο κάτω έννοιες/όροι:

Στρατιωτική συγκρότηση, εκπαίδευση στρατού και στόλου, αξιωματικοί και πολιτική ζωή, κοινές επιδιώξεις και στόχοι

(Μονάδες 20)

Πρόλογος:

- Οι τρεις μεγάλοι μεταρρυθμιστές του Ελληνικού κράτους, Καποδίστριας, Τρικούπης, Βενιζέλος, έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στην στρατιωτική τους πολιτική αφού κατά την περίοδο της διακυβέρνησής τους παραμένουν άλυτα αρκετά εθνικά προβλήματα.
- Ή άλλος συναφής πρόλογος

(1,5μ.)

Κύριο Θέμα:

Στρατιωτική πολιτική Ι. Καποδίστρια:

- Συγκρότηση τακτικού στρατού για εκκαθάριση της Στερεάς Ελλάδας από τις τουρκικές φρουρές και για αντιμετώπιση της ληστείας και της πειρατείας.
- Αναδιοργάνωση του στρατού [τον οποίο χώρισε σε χιλιαρχίες].
- Ίδρυση στρατιωτικής σχολής/Λόχος των Ευελπίδων.
- Αξιοποίηση αγωνιστών για τη δημιουργία τακτικού στρατού.
- Πρώτα βήματα για την οργάνωση τακτικού πολεμικού ναυτικού.
- Αποτέλεσμα της στρατιωτικής πολιτικής του Καποδίστρια υπήρξαν οι διαδοχικές νίκες των Ελλήνων στη Στερεά Ελλάδα και το δικαίωμα διεκδίκησης και διεύρυνσης των συνόρων.

(3 σημεία x 2μ. = 6μ.)

Στρατιωτική πολιτική Χ. Τρικούπη:

- Αναδιοργάνωση στρατού και στόλου.
- Μετάκληση στρατιωτικών ειδικών από την Αυστρία/Γαλλία.
- Περιορισμός της δυνατότητας των αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων για εκλογή τους στο αξίωμα του Βουλευτή.
- Αναδιοργάνωση της Σχολής Ευελπίδων

(2 σημεία x 2μ. = 4μ.)

Στρατιωτική πολιτική Βενιζέλου:

- Αποκλεισμός των εν ενεργεία αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων από το αξίωμα του Βουλευτή.
- Πρόσκληση στρατιωτικών αποστολών από τη Γαλλία και την Αγγλία για τον εκσυγχρονισμό του στρατού και του στόλου αντίστοιχα./ Σύναψη στρατιωτικών συμμαχιών με ευρωπαϊκές χώρες.
- Απομάκρυνση αξιωματικών του Στρατιωτικού Συνδέσμου από τον στρατό
- Επαναφορά των πριγκίπων στο στράτευμα
- Ανάθεση της διοίκησης του στρατού στον διάδοχο Κωνσταντίνο.

(2 σημεία x 2μ. = 4μ.)

Κοινές επιδιώξεις και στόχοι:

Αναμφίβολα και οι τρεις μεγάλοι ηγέτες έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στη δημιουργία στρατεύματος ικανού, που να μπορεί από τη μια, να διασφαλίζει τα σύνορα του κράτους και από την άλλη να μπορεί να διεκδικεί την απελευθέρωση των αλύτρωτων ελληνικών εδαφών. Στην πορεία, η πολιτική τους απέφερε καρπούς, αφού με το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Ελλάδα διπλασιάζεται εδαφικά και υλοποιείται σε μεγάλο βαθμό η Μεγάλη Ίδέα. (3μ.)

Επίλογος:

- Η στρατιωτική πολιτική διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην απελευθέρωση αρκετών αλύτρωτων περιοχών και κατά συνέπεια στην εδαφική επέκταση του Ελληνικού κράτους.
- Ή άλλος συναφής επίλογος

(1,5μ.)

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(Μονάδες 35)

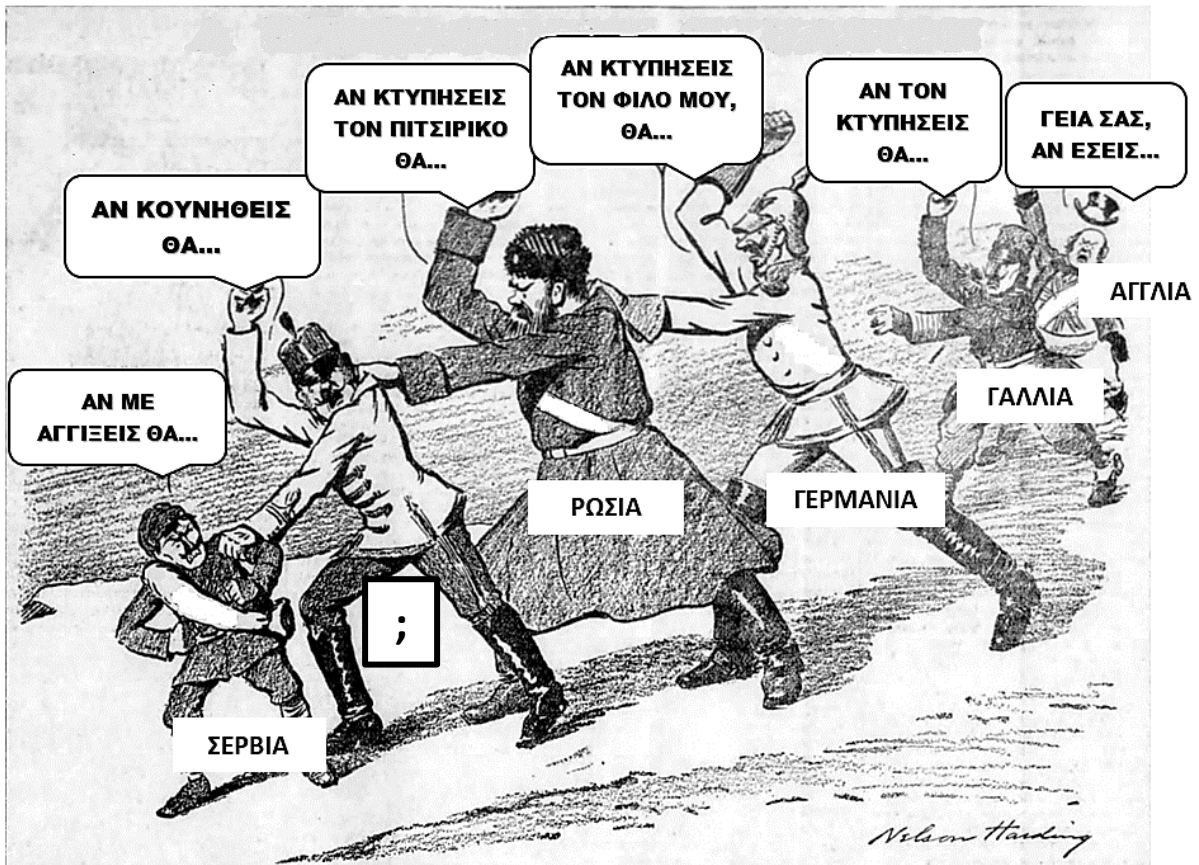
ΠΡΟΣΟΧΗ:

Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς, με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα.

Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

I.

ΜΙΑ ΑΠΕΙΛΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Πρωτοδημοσιεύτηκε στην Brooklyn Daily Eagle στις 04/12/1912. Έργο του Nelson Harding.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/34/Chain_of_Friendship_cartoon.jpg

Ανακτήθηκε: 11/01/2022

II.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν κατορθώσει να μετατρέψουν μια δευτερεύουσα βαλκανική κρίση σε έναν παγκόσμιο πόλεμο. Μια αντιδικία για τη Βοσνία και τη Σερβία είχε οδηγήσει σε μια εισβολή στο Βέλγιο, στην άλλη άκρη της Ευρώπης, που είχε κάνει με τη σειρά της αναπόφευκτη την είσοδο της Μεγάλης Βρετανίας στον πόλεμο. Η ειρωνεία της τύχης ήταν ότι, ενώ διεξάγονταν οι αποφασιστικές μάχες στο δυτικό μέτωπο, τα αυστριακά στρατεύματα δεν είχαν επιτεθεί ακόμη εναντίον της Σερβίας.

[...] Οι Ευρωπαίοι ηγέτες είχαν προβλέψει κάθε ενδεχόμενο εκτός από το χρόνο που χρειαζόταν για ένα διπλωματικό συμβιβασμό. [...]

H. Kissinger, *Διπλωματία*, Αθήνα 1994, σ.243

III.

..., η μονιμότερη συνεισφορά του πολέμου στο πνεύμα των μεταπολεμικών χρόνων, ήταν η απογοήτευση, ιδιαίτερα στους κόλπους της αστικής τάξης. Μια ολόκληρη γενιά ανδρών είχε θυσιαστεί, είχε «χαθεί», χωρίς προφανή σκοπό. Πολλοί από όσους έμειναν ζωντανοί ήταν αηδιασμένοι από την παράλογη εκείνη ανθρωποσφαγή, στην οποία γνώριζαν ότι είχαν

συμβάλει και για την οποία πίστευαν ότι έπρεπε να αναλάβουν ένα μέρος της ενοχής τουλάχιστον. Είχαν αγανακτήσει με την εγκατάλειψη αρχών από μέρος άπληστων πολιτικών στις Βερσαλλίες. Μίσος και καχυποψία εναντίον των «γέρων» που είχαν σύρει τον κόσμο σε μια περιπτή σύγκρουση, που κατόπιν είχαν εξωθηθεί στη διεξαγωγή του με τέτοια αποτρόπαια αποτελέσματα, που είχαν προδώσει την υπόθεση της διεθνούς ειρήνης για χάρη των εθνικών συμφερόντων, δηλητηρίαζαν τα μυαλά πολλών νεότερων ανθρώπων κατά την μεταπολεμική περίοδο.

E. Burns, *Ευρωπαϊκή Ιστορία*, τ. Β', Θεσσαλονίκη 1988², σσ.308-309

Αφού μελετήσετε τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να αναφέρετε ποια χώρα δεν κατονομάζεται στην εικόνα I και να εξηγήσετε πώς αυτή η χώρα συνδέεται με την αφορμή για την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

(Μονάδες 3)

Δεν κατονομάζεται η Αυστροουγγαρία (1μ.).

Ένας Σέρβος φοιτητής [ο Γαβρίλο Πρίντσιπ] δολοφόνησε τον διάδοχο του αυστριακού θρόνου Φραγκίσκο Φερδινάνδο στο Σαράγεβο (1μ.). Το γεγονός λειτούργησε ως η αφορμή για την έκρηξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου (1μ.).

β. Να περιγράψετε την εικόνα I (πρόσωπα, λεζάντες) και να εξηγήσετε πώς συνδέεται με τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Να αναφέρετε **τρία (3)** αίτια του πολέμου αυτού και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με βάση την εικόνα I και το παράθεμα II.

(Μονάδες 16)

Περιγραφή της εικόνας:

Απεικονίζονται έξι χώρες, η κάθε μία από τις οποίες απειλεί κάποια άλλη (1μ.). Πιο συγκεκριμένα, η μη κατονομαζόμενη Αυστροουγγαρία απειλεί τη Σερβία («Αν κουνηθείς, θα...»), ενώ η Σερβία αντιδρά προειδοποιώντας την Αυστροουγγαρία («Αν με αγγίξεις θα...») (1μ.). Πίσω από την Αυστροουγγαρία, εμφανίζεται η Ρωσία, η οποία υπερασπίζεται τη Σερβία («Αν κτυπήσεις τον πιτσιρίκο θα...»), ενώ με τη σειρά της η Γερμανία απειλεί τη Ρωσία υπερασπιζόμενη την Αυστροουγγαρία (1μ.). Η Γαλλία υπερασπίζεται τη Ρωσία μπροστά στη γερμανική επιθετικότητα, ενώ η Αγγλία ακολουθεί τις υπόλοιπες χώρες. (1μ.)

Αίτια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου σε συνάρτηση με την εικόνα και το παράθεμα II:

1. Ο διαχωρισμός της Ευρώπης σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα (Τριπλή Συμμαχία και Τριπλή Συνεννόηση): Στην εικόνα, η διάταξη των χωρών δείχνει ακριβώς τη συμμαχική σχέση ανάμεσα στις χώρες (Γερμανία και Αυστροουγγαρία από τη μια, Γαλλία και Ρωσία από την άλλη)
2. Τα συγκρουόμενα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων: Κάθε τοπική κρίση, στην προκειμένη περίπτωση η δολοφονία του διαδόχου του αυστριακού θρόνου, οδηγεί σε γενίκευση των συγκρούσεων. Αυτό διαφαίνεται ξεκάθαρα στην εικόνα, καθώς οι αντιδράσεις των χωρών είναι αλυσιδωτές.
3. Οι εθνικοί ανταγωνισμοί των ευρωπαϊκών χωρών / Ο εθνικισμός: Στην εικόνα οι απεικονιζόμενοι πιστεύουν ότι υπερασπίζονται τα συμφέροντα των χωρών τους, εξαπολύοντας απειλές ο ένας έναντι του άλλου.
4. Οι εξοπλιστικοί ανταγωνισμοί: Στην εικόνα απεικονίζονται στρατιωτικοί, οι οποίοι εξαπολύουν απειλές, προφανώς στρατιωτικού τύπου, προς τους αντιπάλους τους.

5. Η αδυναμία των πολιτικών να επιλύσουν τις διαφορές των χωρών τους διπλωματικά αντί να προσφύγουν στον πόλεμο: Στην εικόνα διακρίνεται μόνο η επιθετικότητα των εμπλεκομένων και καμία διάθεση για συμβιβασμό.

(3 σημεία x 4μ. = 12μ.)

Σημείωση: Τα αίτια πρέπει απαραιτήτως να συνδέονται με την εικόνα ή / και το παράθεμα. Αν παρατίθενται χωρίς κανένα συσχετισμό, δίνεται μία (1) μονάδα για κάθε σημείο.

- γ. Να παρουσιάσετε τα δύο από τα τρία μέτωπα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και να εξηγήσετε ποια ήταν η έκβαση των εχθροπραξιών στο κάθε ένα από αυτά.

(Μονάδες 8)

Τα μέτωπα του πολέμου:

- Το δυτικό μέτωπο (1μ.): Εκτεινόταν από τη Μάγχη μέχρι τα γαλλοελβετικά σύνορα (1μ.). Διανοίχτηκαν τα χαρακώματα και διεξήχθησαν σφοδρές μάχες ανάμεσα στα γερμανικά και τα γαλλικά στρατεύματα (1μ.), μέχρι τη λήξη του πολέμου και τη νίκη της Εγκάρδιας Συνεννόησης (Αντάντ) (1μ.).
- Το ανατολικό μέτωπο (1μ.): Εκτεινόταν κατά μήκος των ανατολικών συνόρων της Γερμανίας και της Αυστροουγγαρίας με τη Ρωσία (1μ.). Συγκρούστηκαν τα ρωσικά στρατεύματα με τα γερμανικά και τα αυστροουγγρικά στρατεύματα (1μ.). Σημειώθηκαν τεράστιες απώλειες σε άνδρες και πολεμικό υλικό. Η Ρωσία συνθηκολόγησε (1μ.).
- Το μακεδονικό μέτωπο (1μ.): Βρισκόταν στα βόρεια της ελληνικής Μακεδονίας (1μ.), όπου συγκρούστηκαν Αγγλογάλλοι εναντίον Γερμανών, Αυστριακών και Βουλγάρων (1μ.). Το φθινόπωρο [του 1918] υπογράφηκε ανακωχή. Η Βουλγαρία, η Οθωμανική Αυτοκρατορία και η Αυστρία ηττήθηκαν και συνθηκολόγησαν (1μ.).

(2 μέτωπα x 4μ. = 8μ.)

- δ. Με βάση το παράθεμα III, να παρουσιάσετε **τέσσερις (4)** κοινωνικές συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

(Μονάδες 8)

Τέσσερις (4) κοινωνικές συνέπειες:

1. Η απογοήτευση της αστικής τάξης
2. Οι τεράστιες ανθρώπινες απώλειες
3. Η αηδία που ένιωθαν οι επιζήσαντες για τις ανθρώπινες απώλειες, στις οποίες ένιωθαν ότι είχαν συμβάλει.
4. Η αγανάκτηση με το γεγονός ότι εγκαταλείφθηκαν αρχές κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης στις Βερσαλλίες.
5. Το μίσος και η καχυποψία έναντι των πολιτικών και στρατιωτικών που δεν είχαν αποτρέψει τον πόλεμο.
6. Η πεποίθηση ότι οι πολιτικοί και οι στρατιωτικοί είχαν προδώσει τη διεθνή ειρήνη για να εξυπηρετήσουν τα εθνικά συμφέροντα των χωρών τους.
7. Οι απόψεις των ηγετών / πολιτικών διαστρέβλωναν την αντίληψη των νεότερων γενεών.

(4 σημεία x 2μ. = 8μ.)